

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพเพาะเห็ดฟาง

★ บัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

★ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

สมุดบัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

ใช้บันทึกรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้น ทั้งในครัวเรือนและการประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- ❶ ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- ❷ ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้น

วิธีลงรายรับ

- ❸ ช่อง “ รายรับ ” แบ่งเป็น รายรับประกอบอาชีพ และรายรับอื่นๆ
- (1) “ ประกอบอาชีพ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพ
เช่น ขายเห็ดฟาง
 - (2) “ รายรับอื่นๆ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ
เช่น รับเงินค่าจ้าง รับเงินรางวัล รับเงินกู้ยืม ถอนเงินฝากสหกรณ์/
ธนาคาร เป็นต้น
 - (3) “ รวมรายรับ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับทั้งสิ้น โดยรวมยอดเงินจากช่องที่ (1) และ (2)

แบบฟอร์ม

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2) (3)
		ประกอบอาชีพ (1)	รายรับอื่นๆ (2)	
1	2		3	
ลงวัน เดือน ปี	ลงรายการ		ลงรายรับ	

วิธีลงรายจ่าย

- 4** ช่อง “รายจ่าย” แบ่งเป็น รายจ่ายประกอบอาชีพ และรายจ่ายในครัวเรือน
รายจ่ายประกอบอาชีพ

(4) “ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ” เขียนจำนวนเงินที่จ่ายเป็น ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ
เช่น ค่าเชื้อเห็ดฟาง ค่าฟางข้าว ค่าขี้เลื่อย ค่าฟืนต้มน้ำ
ค่าขนส่ง ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

(5) “ซื้อสินทรัพย์ถาวร” เขียนจำนวนเงินที่จ่าย เพื่อซื้อหรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้
หลายปีและมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ
เช่น สร้างโรงเพาะเห็ด เป็นต้น

(6) – (14) เขียนจำนวนเงินที่จ่ายเป็น ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ตามประเภทรายจ่ายในครัวเรือนที่แยกไว้ โดยรายจ่ายในครัวเรือนจะเป็นรายจ่ายที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ เช่น ค่าอาหาร ค่าของใช้ ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำมันรถ ให้เงินลูก ผักเงิน ชำระคืนเงินกู้ อื่นๆ เป็นต้น

(15) “รวมรายจ่าย” เขียนจำนวนเงินที่จ่ายทั้งสิ้น โดยรวมยอดเงินจากช่องที่ (4) ถึง (14)

[illegible]

วิธีรวมเงินในแต่ละเดือน

5

ทุกวันสิ้นเดือนให้รวมจำนวนเงินที่ได้รับ และจำนวนเงินที่จ่ายไปในแต่ละเดือน

เขียนยอดรวมจำนวนเงินแต่ละช่อง ไว้ในบรรทัด “ รวมเดือน.....” และระบุชื่อเดือนไว้ด้วย เทียบยอดรายรับกับรายจ่ายในแต่ละเดือน ก็จะช่วยให้ทราบว่ามียาบริบมากกว่าหรือน้อยกว่ารายจ่าย

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2)	รายจ่าย											รวมรายจ่าย (รวม 4 ถึง 14)
		ประกอบอาชีพ	รายรับอื่นๆ		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน									
					ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ	ชื่อสินทรัพย์ถาวร	ค่าอาหาร	ค่าของใช้	ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	ค่าน้ำมันรถ	ให้เงินลูก	ฝากเงิน	ชำระคืนเงินกู้		อื่นๆ	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)		

5

ลงยอดรวมเดือน

ตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง มีรายการรับ — จ่ายเงิน ดังนี้

วันที่ 2 กันยายน 2552	กู้เงินมา	30,000	บาท
	จ่ายค่าอาหาร	500	บาท
	จ่ายค่าของใช้	400	บาท
	จ่ายค่าน้ำมันรถ	100	บาท
วันที่ 7 กันยายน 2552	ให้เงินลูกใช้	300	บาท
	จ่ายเงินใส่ซองงานแต่งงาน	200	บาท
วันที่ 15 กันยายน 2552	ถอนเงินฝากธนาคาร	20,000	บาท
	จ่ายค่าอาหาร	400	บาท
	จ่ายค่าของใช้	300	บาท
	จ่ายค่ายาไปหาหมอ	200	บาท
	จ่ายค่าน้ำมันรถ	100	บาท
วันที่ 20 กันยายน 2552	สร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์ (คาดว่าจะใช้งานได้ 5 ปี)	39,000	บาท
	จ่ายค่าอาหาร	300	บาท
วันที่ 25 กันยายน 2552	ฝากธนาคาร	4,000	บาท
	จ่ายค่าอาหาร	200	บาท

การลงรายรับ - รายจ่าย และการรวมเงินแต่ละช่อง ทุกช่องของเดือนกันยายน 2552

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2)	รายจ่าย											รวมรายจ่าย (รวม 4 ถึง 14)
		ประกอบอาชีพ	รายรับอื่นๆ		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน									
					ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ (4)	ชื่อสินทรัพย์ถาวร (5)	ค่าอาหาร (6)	ค่าของใช้ (7)	ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ (8)	ค่าน้ำมันรถ (9)	ให้เงินลูก (10)	ฝากเงิน (11)	ชำระคืนเงินกู้ (12)	 (13)	อื่นๆ (14)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)		
2 ก.ย. 52	กู้เงินมา		30,000	30,000												
	จ่ายค่าอาหาร					500								500		
	จ่ายค่าของใช้						400							400		
	จ่ายค่าน้ำมันรถ							100						100		
7 ก.ย. 52	ให้เงินลูกใช้								300					300		
	จ่ายเงินใส่ซองงานแต่งงาน												200	200		
15 ก.ย. 52	ถอนเงินฝากธนาคาร		20,000	20,000												
	จ่ายค่าอาหาร					400								400		
	จ่ายค่าของใช้						300							300		
	จ่ายค่ายาไปหาหมอ												200	200		
	จ่ายค่าน้ำมันรถ							100						100		
20 ก.ย. 52	สร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์					39,000								39,000		
	จ่ายค่าอาหาร					300								300		
25 ก.ย. 52	ฝากธนาคาร									4,000				4,000		
	จ่ายค่าอาหาร					200								200		
	รวมเดือนกันยายน		50,000	50,000		39,000	1,400	700		200	300	4,000		400	46,000	

↓
5 ลงยอดรวมเดือน

เงินสดคงเหลือยกมาจากเดือนก่อน.....บาท บวก รวมรายรับ 50,000 บาท หัก รวมรายจ่าย 46,000 บาท เงินสดคงเหลือยกไปเดือนหน้า 4,000 บาท
รายรับ (สูง)/ต่ำ กว่ารายจ่าย เท่ากับ 4,000 บาท (รวมรายรับหักด้วยรายจ่าย)

จากตัวอย่าง เดือนกันยายน 2552

ไม่มีรายรับจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง มีรายรับอื่นๆ 50,000 บาท รวมรายรับทั้งสิ้น 50,000 บาท
มีรายจ่ายประกอบอาชีพเป็นการซื้อสินทรัพย์ถาวร (สร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์) 39,000 บาท และมีรายจ่าย
ในครัวเรือนเป็นค่าอาหาร 1,400 บาท ค่าของใช้ 700 บาท ค่าน้ำมันรถ 200 บาท ให้เงินลูก 300 บาท
ฝากเงิน 4,000 บาท และอื่น ๆ 400 บาท รวมรายจ่ายทั้งสิ้น 46,000 บาท

ดังนั้น รายรับ สูงกว่า รายจ่าย 4,000 บาท $(50,000 - 46,000)$

สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- ❶ ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- ❷ ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- ❸ ❺ ❷ ❹ ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- ❹ ❻ ❸ ❻❶ ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- ❺❶ ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น สร้างโรงเพาะเห็ด เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร
		รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง

โดยปกติใน 1 ปี เกษตรกรสามารถเพาะเห็ดฟางได้ 10 ครั้ง นับเป็น 10 รอบการผลิต ซึ่งแต่ละรอบการผลิตใช้เวลาประมาณ 26 วัน นับตั้งแต่ทำปุ๋ยหมักใช้เวลา 8 วัน เริ่มเพาะเห็ดฟางจนถึงเก็บเห็ดฟางครั้งแรกใช้เวลาอีก 9 วัน และสามารถเก็บเห็ดฟางต่อเนื่องได้อีก 9 วัน จากนั้น เกษตรกรจะพักดินประมาณ 3-5 วัน และเริ่มกระบวนการเพาะเห็ดฟางในรอบการผลิตต่อไป

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่	20	กันยายน	2552	สร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์ (คาดว่าจะใช้งานได้ 5 ปี)	39,000	บาท
วันที่	1	ตุลาคม	2552	ซื้อฟางข้าว	450	บาท
				ซื้อขี้เสื่อย	1,200	บาท
				ซื้ออาหารเสริม	220	บาท
				(ปูนขาว แป้งข้าวเหนียว ยูเรีย ยิปซัม รำข้าว)		
วันที่	8	ตุลาคม	2552	ซื้อเชื้อเห็ดฟาง	500	บาท
				ซื้อฟืนต้มน้ำ	250	บาท
วันที่	17	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	280	บาท
วันที่	18	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	600	บาท
วันที่	19	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	1,200	บาท
วันที่	20	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	1,600	บาท
วันที่	21	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	800	บาท
วันที่	22	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	600	บาท
วันที่	23	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	280	บาท
วันที่	24	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	240	บาท
วันที่	25	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	200	บาท
วันที่	26	ตุลาคม	2552	ขายเห็ดฟาง	200	บาท
				คิดค่าแรงงานตนเอง	500	บาท
				เมื่อขายเห็ดฟางในรอบการผลิตนี้หมดแล้ว มีฟืนต้มน้ำคงเหลือ คิดเป็นเงิน	100	บาท

การลงรายรับ - รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพเพาะเห็ดฟาง		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
20 ก.ย. 52	สร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์									39,000
1 ต.ค. 52	ซื้อฟางข้าว		450							
	ซื้อซีลี้อย		1,200							
	ซื้ออาหารเสริม		220							
	(ปูนขาว แป้งข้าวเหนียว ยูเรีย อีปซั่ม รำข้าว)									
8 ต.ค. 52	ซื้อเชื้อเห็ดฟาง		500							
	ซื้อฟืนต้มน้ำ		250							
17 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	280								
18 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	600								
19 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	1,200								
20 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	1,600								
21 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	800								
22 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	600								
23 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	280								
24 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	240								
25 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	200								
26 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	200								
	คิดค่าแรงงานตนเอง		500							
	รวม	6,000	3,120							39,000

วิธีการคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง

การคิดกำไร — ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง ให้นำยอดรวมรายได้ เปรียบเทียบกับยอดรวมต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ดังนี้

รายได้บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าเชื้อเห็ดฟางบาท
- ค่าฟางข้าวบาท
- ค่าขี้เลื่อยบาท
- ค่าอาหารเสริมบาท
- ค่าฟืนต้มน้ำบาท
-บาท
- ดอกเบี้ยเงินกู้บาท
- คิดค่าแรงงานตนเองบาท
- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิตบาท

.....บาท

หัก ปัจจัยการผลิตคงเหลือ

.....บาท

.....บาท

กำไร (ขาดทุน) จากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง

.....บาท

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

เกษตรกรสร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์ เป็นเงิน 39,000 บาท คาดว่าโรงเพาะเห็ดใช้งานได้ 5 ปี

ใน 1 ปี โดยเฉลี่ยเพาะเห็ดฟางได้ 10 ครั้ง นับเป็น 10 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 5 ปี เพาะเห็ดฟางได้ 50 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{39,000}{5} \text{ บาท} \\
 &= 7,800 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{7,800}{10} \text{ บาท} \\
 &= 780 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนรอบการผลิตละ 780 บาท

จากตัวอย่าง

เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง ได้ดังนี้

รายได้		
- ขายเห็ดฟาง		6,000 บาท
หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย		
- ค่าเชื้อเห็ดฟาง	500 บาท	
- ค่าฟางข้าว	450 บาท	
- ค่าขี้เลื่อย	1,200 บาท	
- ค่าอาหารเสริม	220 บาท	
- ค่าฟืนต้มน้ำ	250 บาท	
- คิดค่าแรงงานตนเอง	500 บาท	
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	<u>780</u> บาท	
	3,900 บาท	
หัก ฟืนต้มน้ำคงเหลือ	<u>100</u> บาท	<u>3,800</u> บาท
กำไรจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง		<u>2,200</u> บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการเพาะเห็ดฟาง 2,200 บาท และมีฟืนต้มน้ำคงเหลือ 100 บาท ซึ่งสามารถนำไปใช้ในรอบการผลิตถัดไปได้ ดังนั้น ในรอบการผลิตถัดไปจึงต้องรวมฟืนต้มน้ำที่เหลือเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพด้วย เกษตรกรสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟางในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

.....